

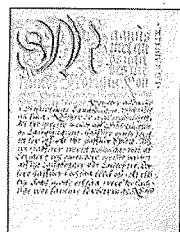
Boken som burde fått Brageprisen

HÅKON: Det norske ikonet fra høymiddelalderen: Knud Bergslisens maleri av den lille Håkon Alv Erlingssons makt et halvt hundreår senere.

Håkonsson som bringes i trygghet av birkebeinerne. I hans kongetid ble også grunnlaget lagt for

HISTORIE

TORE SKEIE:
Alv Erlingsson.
Fortellingen om en
adelsmanns undergang.
319 sider
Spartacus

En sensasjonell debut. Fremragende språk, stor detaljrikdom og dramatik fra Norgesveldets største tid.

Sven Egil Omdal tekst

DET ER FOR SENT nå, men her er boken som burde fått årets Bragepris i klassen for sakprosa. Fortellingen om Alv Erlingsson, mannen som ledet Norge i krig mot Danmark og Hansabyene, er bokhøstens gledeligste overraskelse. Allerede fra de første setningene tar språket til Tore Skeie tak og trekker leseren inn i 1200-tallets dramatiske begivenheter, de siste krampetrekningene til det gamle Norgesveldet før Svar-

tedauen og dansketiden tok oss. Etter et par sider er det åpenbart at vi har fått en ny historiker som virkelig kan skrive, resten av boken bare bekrefter og forsterker dette inntrykket.

Tore Skeie er bare 31 år gammel – og debutant. Han vant den store historiekonkurransen til Spartacus med dette manuskriptet om herren til Torneberg, landets eneste greve, rikets nest mektigste mann – tyven som stakk av med kistene med sølvmynt som var lånt av kongen av England. Det er en nesten sensasjonell debut, sjelden har den norske høymiddelalderen vært skildret så engasjerende.

DEN STØRSTE bragden er at Skeie har klart å skape en så detaljrik, spennende og kunnskapsfylt historie om et emne som er ganske sparsommelig omtalt i kildene. Vi vet at Alv Erlingsson, som styrte det store Borgarsyssel ved Glommas utløp, var en mektig mann i sin tid, men vi kjenner ikke så mange detaljer fra hans liv. Skeie fyller ut de mange tomrommene ved å bruke andre kilder om siste halvdel av 1200-tallet. Han skildrer de store politiske endringene, at Håkon Håkonsson konsoliderer kon-

Det er en røverhistorie, full av blod og svik.

gemakten, og at sønnen hans, Magnus Lagabøte, befester sentralmaktens legitimitet gjennom lovrevisjonene. Han beskriver også landskapet, klesmoten, til og med hvordan folk gikk og hvordan de spiste. Språket hans er alt annet enn leksikalt. Dag Solstad, som satt i juryen, karakteriserte manuskriptet som «lysende skrivekunst og en fortellermessig prestasjon». Det er ikke å ta for hardt i, jeg kan ikke huske å ha lest en historisk fagbok på et slikt litterært nivå.

Høymiddelalderen har selvfølgelig en egen fascinasjon for alle som er interessert i norsk historie. Dette er vår storhetstid. Borgerkrigene er over med Skule Bårdssons fall. Håkon Håkonsson etablerer et omfattende hoff i Bergen, Skandinavias største by. Håkonshallen reises, men rundt den fester kjøpmennene fra de tyske bystatene et stadig fastere grep om den store handelen som går gjennom byen. Det er Alv Erlingsson som blir ansvarlig for den ka-

tastrofale strategien mot en mektigere fiende. Forsøket på å sette Danmark og det som skulle bli Hansa-alliansen på plass med norsk krigsmakt, ender med et forsmedelig nederlag og en astronomisk erstatning. Denne summen låner den veike Eirik Magnusson av kongen i England som via en norsk allianse ser muligheten for å legge under seg Skottland. Men så stikker Alv Erlingsson av med hele summen, 400 kilo sølvmynter.

DET ER EN røverhistorie, full av blod og svik. Men også en fortelling om maktbalanse, om strid mellom baroner og kirkemakt, om nordeuropeiske allianser befestet gjennom barnebryllup og kongedrap, og om de siste norske voldsorgiene i andre lands byer og landsbyer. Noen tiår senere er det slutt på at norske langskip fulle av bondesoldater herjer kystene nedover i Europa. På samme måte som Alv Erlingssons kropp blir smadret og hengt opp på steile, knuses Norgesriket av begivenhetene kort etter hans død.

Vi kan ikke annet enn å håpe at Tore Skeie allerede er i gang med neste bok og fortsetter der han slapp.

Over
og s

SAKPR

Katastrofa
om eit vikt

Tom Hetlan

ROT OM H
av Hans-
førebudd
taren refe
der i eit h
lesaren ge
sin sjarm
så lenge h
beste jou
par, histo
språk.

Men de
rofe. Det
det er i g
ka. Her sp
ein innsik
linga i Eu
dan Mur
ten av de
viktig ten
forstå me

«MENNES
lenge, bli
tiske, de h
blir aggre
ståsted, h
at de har
Frå det
feld i og f
Aust-Euro
keleg opp
negative
ke jødane
turen i Isr
leva i eit p

MEN SNAR
Steinfeld
men skli
framstill
oppdrag
dig uredig
repeterte
over i bok
stava feil.
ve hovud
på «Tjåta
Steinfeld
som at gj
ke menn
Og det i fr
Ein sku
til ved at
skrive av
lege fored
renomme
Damm lar